

TORONTÁL

Szerkesztőségi iroda:
Nagybeeskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal.
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 193. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy órára ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadják el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknál.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Kedd, aug. 25.

Kereskedelmi szerződésünk Szerbiával.

— augusztus 25.

Magyarország, Ausztria és Szerbia között létrejött és Szerbiában immár parlamenti elintéztést nyert kereskedelmi szerződés életbelépésének időpontja tekintetében még mindig teljes a bizonytalanság. A Neues Wiener Tagblatt legutóbb azt jelentette, hogy az osztrák minisztertanács többsége azon az állásponton van, hogy a Szerbiával kötött szerződés, a felhatalmazási törvény alapján szeptember elsején életbeléptetendő. Az agrárius miniszterek ez ellen foglaltak állást, mire azt a formális engedélyt kapták, hogy az osztrák kormány a döntést a közös külügyminiszterre bizza. Ha Aehrenthal báró a kereskedelmi szerződés életbeléptetését halaszthatatlannak tekinti, akkor szeptember elsején fogantatba lép a szerződés.

A magyar agrárius körökét is élénken foglalkoztatja ez a kérdés abból az alkalomból, hogy az osztrák nagyipar a szerződésnek rendeleti uton való életbeléptetését sürgeti az osztrák kormánytól.

A magyar agráriusok — mint ez az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapjában, a Köztelekben kifejezésre jut, feltételezik a magyar kormány alkotmányos érdekeiről, hogy teljes eréllyel sikra szállott a szerződés parlamentáris letárgyalása érdekében s ráfogás az ellenkező híresztelés. A magyar agráriusok a leghatározottabban tiltakoznak a szerződésnek rendeleti uton való oktrojálása ellen, amely szerintük semmivel sem indokolható.

Az agráriusok szerint a gazdasági okok, amelyek ennek a szerződésnek a rendeleti uton való életbeléptetését egyenesen kizárják, különösen most lépnek előtérbe. Az ország legnagyobb részét takarmányinség sújtja, az állatállomány

értékében napról-napra csökken, úgy hogy ebben a helyzetben megnyitni a szerb behozatalt, kiszámíthatatlan kárára lenne az országnak. E mellett közjogi okok is tiltják a szerződés rendeleti uton való életbeléptetését.

Az osztrák agráriusok szintén tiltakoznak a szerb kereskedelmi szerződésnek állítólag tervbevevett rendeleti uton való életbeléptetésé ellen s óvják a kormányt ilyen lépéstől s annak következményeitől. Az osztrák „szabad agrár-egyesülés” a szerződésnek minden előzetes kötelezettséget maga után van intézkedés nélkül a parlament őszi ülésszakában való előterjesztését és alkotmányos letárgyalását kívánja. Az agráriusok akciójával szemben viszont a budapesti kereskedelmi és iparkamara sürgeti a szerződés életbeléptetését.

A Szerbiával kötött kereskedelmi szerződés, amelynek mielőbbi életbeléptetését a budapesti kereskedelmi és iparkamara ismételten s legutóbb július hó elején is sürgette, most Szerbiában törvényerőre emeltetvén, az üzleti körök egyre fokozódó türelmetlenségével sürgetik annak aktíválását, de még ennél is inkább azon időpont közhírré tételét, amikor a kormány ezt életbe fogja léptetni.

A kormány azt mondja, hogy miután azonban úgy a magyar, mint az osztrák agrárius körök még most is indokolatlan aggályokkal vannak eltelve a szerződés irányában s miután ez aggodalmaktól vezéreltetve a magyar agráriusok azt a halasztó célzatu álláspontot propagálja, hogy a kereskedelmi szerződés csak törvényhozási ratifikálása után léphet nálunk életbe, a budapesti kereskedelmi és iparkamara ismét arra érezte magát indítatva, hogy ezzel az állásponttal szemben sürgős felterjesztéssel forduljon a kormányhoz.

Felterjesztésében a kamara ismét az

1907. évi LVI. t.-c. felhatalmazására utal, amely módot nyújt a magyar kormány számára a megkötött kereskedelmi szerződéseknél ez év végéig tartó érvényűvel való életbeléptetésére; másfelől rámutat a följeljesítés arra, hogy törvényhozásunk kétségkívül még ez év folyamán törvénybe is fogja iktatni a Szerbiával kötött szerződést s végül kiemeli, hogy exportiparunk és kivitelre is dolgozó kereskedő cégeink milyen jogosan helyeznek súlyt az életbeléptetés mielőbbi való bekövetkezésére. Nehogy tehát a megrendelések gyűjtésére alkalmas, de már csak rövid idő elmulásával a magyar kivitel ismét elessék egy üzleti ideny kihasználásának lehetőségétől, a kamara minél gyorsabb életbeléptetésre és aziránt fordult kormányunkhoz, hogy az életbeléptetésre vonatkozólag megállapított időpont mihamarabb velük közöltessék.

A kereskedelmi szerződés életbeléptetése körül folyó csatározásnál konstatalni kell, hogy az országban uralkodó húsdrágaság mindenesetre a szerződés mielőbbi életbeléptetését teszi kívánatosá.

Az ideai tanév.

— Az iskolai beiratások. —

Nagybeeskerek, aug. 25.

Az iskolaév beköszöntésétől mindössze egy hét választ már el bennünket s így az összes nagybeeskereki iskolákban erősen készülnek már az iskolaév megnyitására és a beírásokra.

A nagybeeskereki iskolákban a beiratások rendjét a következőkben ismertetjük:

A főgimnáziumban.

A nagybeeskereki községi főgimnáziumban szeptember 1-én, 2-ikán és 3-ikán lesznek a folytatólagos beírások, amelyeket július 5-én megszakítottak. Az esetleges magán, javító és pótvizsgák aug. hó 30-án és 31-én lesznek.

A felső keresk. és polgári iskola.

Az állami felsőkereskedelmi iskolában a július 5-én megszakított beírásokat szeptember

A „TORONTÁL” tárcája.

Hamburg, Bremen

A kikötők. — A német kor. zak. — A templomok és mulatók — Alsószászok típusa. — Bőrcék, városházak, villák.

(A „Torontál” eredeti tárcája.)

Írta: Dr. Czirbusz Géza

E két kikötőváros minket annyiban érdekel, mert sok kíváncsi fordult meg kikötőiben, különösen Brémában, hol mindjárt a Herdenstieg strasse elején áll a Nord-Deutscher Lloyd két utazókat felvevő intézete; egyik Amerikába, másik déli Amerikába, Afrika és Ausztráliába szállítja az elégedetlen emberanyagot. Mindkét város folyóival s a tengerjárás behatolásának köszöni fellendülését. Az Elbat 2, néha 2½ m. duzzasztja a bevonuló ár és 5 óra múlva annyira visszahúzódik, hogy csak kisebb csolnak gőzösök (jöllerek) mozoghatnak a vizen. A nagy, 11 méternyre sülyedő amerikai hajók azért Kuxthaven és Blankennere előtt állanak meg. A kirakodó hajók ellenben az Elbának dagadása alkalmával jutnak be a dockokba és fletékebe (csatorna) az áruházak alá, hol darukkal emelik ki az árukat belőlük. Legnagyobb Európában a Kaiser Wilhelm kirakodón álló daru, mely egyszerre 1500 mázsát emel ki a hajó belsejéből.

Bremen kikötője (Bremerhaven) szerényebb, de szintén mozgalmas képet nyújt annak, aki a modern vagyonosodásnak főtényezőjét, a forgalmat szereti nézni.

Művelt modern élet pezseg e városokban. Hiába a XX. század végleg szakított a deklamálás korszakával. Többet ér dolgozni, mint frázisokat puffogatni és érzelmi ömlengéseket fakasztani. Pedig Bréma és Hamburg protestáns városok, hol a prédikátorok ugyancsak értik az érzelmekesterséges fölgerjesztését amugy amerikai módon, — de az is signatos temporis: a vallási

érzelmekesterségek keveset alterálják a haladó kort kulturális rohamlépéseiben. Derék keresztények az északnémetek, csakhogy a garas szerzéséhez is értenek, no meg az életnek virágát: a művészetet és jókedvet sem rugják fel.

Hamburgban a két Jungfernstieg az elegáns világ találkozója. Brémában az Oberstrasse, Ostersteig és Lange strasse mellékutcáival együtt. Akinek tulságosan sok a pénze s a jókedve, az Pauli és Altona városnegyedek mulatóit keresse föl. Itt a régi kedélyes Tingl-Tangliból variet és cabaret lett, oly frivol, mint akár a szabad színház, tarka színpad, orfeum, csakhogy „intim” cabaret a neve. Zempléni svihákok meg Ujhelyre is behozták a francia komiszkodást s ami eléggé szomorú ugynevezett tisztességes magyar cabareink olyan habarék multságok, hogy bizony én el nem venném oda feleségemet, ha volna. Nem präderiából — ezt utálom — csupán izlésből. Ha az ember Ramsteaket ehetik, nem zabál juhhusos kását, ha virág kell, nem kell a pocolyák dudvája. Így Hamburg is gondoskodott művészies kielégítésekről: hangversenyterme (még a népiesek is), színházai, muzeumai sok kellemes perccel szereznek a szemlélőnek. Különösen a hamburgi Kunsthallének ébredő Galatheaja (szobor) és a fogoly nő (kép) oly művészi élvezetben részesíti az embert, hogy vacsorálni is elfelejt, ha e két gyönyörű nemekre gondol.

Ad vocem német kozt. Bizony ez igen finom. Persze nem rongy lebugyokban kell olesón étkezni, mint a magyar turisták 7/8 része, hanem előkelő helyeken. A vajjal készített borju és halféléknek nincsen párja. Mi már megszoktuk a bűdös disznósírral készített ételeket, de a japánok érzik rajtunk e büzt. Én például utálom a birkahúst, mert semmiféle nemzetséggem nem volt kondás vagy juhász, — de amint a németek és franciák tudják e birkaszeleket elkészíteni — az csupa delicia!!

A német és francia kozt olesósága különben ismeretes. 2 márka 50 filléért 5 fogást kapok, még pedig nem is polentát, tarhonyás gulyást vagy paprikás krumplit, hanem európai gyomornak való ételeket kitünő szervirozásban. Bréma menüje sem más, mint Hamburg vagy Hannover koztja, de látnivalók tekintetében bizony erősen sántikal Hamburg után. Az a buta pofájú Roland szobor a városháza előtt muzeumba, nem utcára való, domja, Liebfrauentemploma elesufított és töpkrített középkori emlékek. Hamburg protestáns puritánságában nem ment annyira, mint Bréma s a Miklós-templom minden fejetetejére állított gótikai berendezése mellett szép, igaz alkotás — de Bréma és Hannover, Uram bocsáss meg, hogy a teremtésit ne szidjam annak a vakoló majsternek, ki barokk tornyot ragaszt gótikus hajó mellé és román szörnyeket a portálé elé, vagy aki a Miklós-templomnak három portálét fundált ki. Nem hiába Gusztáv Adolf szobra áll a Dom mögött, a földre mutatva: „Ez svéd föld”. Az ám, a fenét, sohasem volt az. Alszászoké és friezeké volt emberemlékezet óta!

Az alszászokat már egyáltalán nem értem, pedig a német dialektusokhoz is értek valamennyire. Az a plattdeutsch azonban igazán lapos beszéd, még angol kiadásban sem versenyezhetik Dante, Calderon vagy Beranger nyelvével. Ha meg piros képű, fehér hajú, keskeny szemű százt látok, mindig nevetnem kell. A muszáknak szintén veresek, de az inkább rózsás szín és jól illik a ménykü nagy és hosszulábu muszáknak; de hogyan lehet ezeknek a csinos alszász lányoknak a póznalábakon járó, bajusztalan vörös szász legényekhez férjhez menni — azt nem értem. Igaz, a lányok pszichológiájában sohasem találtam fel magam. Ezeknek más. Aristoteles, Mill Stuart, Comte és Volkman böleselőjük lehetett — Eva filozófiája, mely sok férfit vitt

1-én és 2-án folytatják, a polgári iskolában pedig a beírások szeptember hó első három napján lesznek. Ugyanezen a napokon délután tartják a pótló, javító és különbözeti vizsgákat is.

Az állami elemi népiskolában és gazdasági ismétlőiskolában.

Az 1908/1909. tanévre a beírások szeptember 1., 2., 3. és 4. napjain a központi és Eötvös utcai állami elemi iskolaépületekben eszközöltetnek mindig csak délelőtt 8-1/2-ig. Szeptember hó 5-én délelőtt fél 9 órakor isteni tisztelet tartatik. Utána folytatása a beírásoknak. A rendes előadások 7-én kezdődnek. Tandíj 4 korona. Felvételi díj 50 fillér, értesítőért 40 fillér és az országos tanítói nyugdíjalapra 30 fillér fizetendő. A tandíj két részletben is kifizethető. A többi díjak azonban a beírások alkalmával azonnal lefizetendők. A hatóság által kiállított szegénységi bizonyítvánnyal ellátott gyermekek a tandíj fizetése alól felmentetnek. Az első osztályba beíratkozó tanulók kétes esetekben anyakönyvi tanusítvány, azon tanulók pedig, kik már a múlt tanévben az intézetet látogatták, csakis értesítő könyvecskéjük felmutatása mellett vehetők fel. Felhívjuk a t. szülők s gyámok, hogy 6-12 éves tanköteles gyermekeiket a mindennapi iskolába a fenti napokon beírni el ne mulasszák, mert a később jelentkezők szigorúan fognak büntettni. A 12. életévet betöltött s általában azon gyermekek, kik a mindennapi iskola egész tanfolyamát bevégezték és valamely más tanintézetben tanulmányaikat nem folytatják, sem pedig iparos avagy kereskedői pályára nem léptek, kötelesek 3 éven át a gazdasági ismétlő iskolába járni. A gazdasági ismétlő iskolai beírások szeptember hó két utolsó vasárnapján d. e. 8-12-ig eszközöltetnek az Eötvös-utcai áll. elemi iskolában. A tanítás november hó 1-én kezdődik, télen heti 5, nyáron heti két órában. Tandíj nincs. Az Eötvös-utcai iskola körzetéhez következő utcák tartoznak: Nádor-utca, Vásártér, Hertelendy-utca, Hertelendy-utca, Jenő herceg-utca, Árpád-utca, Alkotmány-utca, Szerbtemplom-utca, Hunyadi-utca, Korona-utca, Korona-utca, Erzsébet-tér, Gimnázium-utca, Kinizsi-utca, Eötvös-utca, Martinuzzi-utca, József főherceg-utca, Mátyás király-utca, Kölcsey-utca, Kazinczy-utca, Vörösmarty-utca, Juranics-utca, Mészáros Lázár-utca, Petőfi-utca, Tököly-utca, Écskai-utca, Tomaseváci-utca, Csernovics-utca, Laudon-utca, Temesvári-utca, Aracs-utca, Gabona-tér, Dugonics-utca, Keve-utca, Szt. Király-utca, Szilágyi-utca, Sz. Miklós-utca, Vukovich-utca, Zsigmondfalvi-sor, Déli-sor, Keleti-sor, Béga végsor. A többi utcák a központi iskola körzetéhez tartoznak.

Az iparos inas-iskola.

Az iparos inas iskolában a beírások szeptember 11., 12. és 14-én délután 5-7-ig eszközöltetnek. A beírások, illetve tandíj 3 korona, mely a beírásokkor lefizetendő. Az előadás szept. 15-én kezdődik. Felhívjuk az iparosokat, hogy tanoncikat a fenti napokon beírassák, mert különben büntettni fognak.

már jégre, nemcsak a Standesamtra, a város-házára.

A két városnak törvényhatósági székháza szép, úgy Hamburgé, mint Brémáé, de már a bremeni börze magasan áll művészi kivitele tekintetében a hamburgi börze felett, habár nem oly népes délben, mint az Elba-melléki emporium pénzmalma.

Pénz az elég van mind a két kikötővárosban. Annyi milliómost egy csomóban legfeljebb tul az Atlanti-Oceánon található. A sok automobil, villa, pazar módra épített 3-4 emeletes paloták, no meg a 3-ik emeletre felhúzódó kirakatok mind jólérről mesélnek.

Van azonban nyomor is. Aki Hamburgban a vasúti pályaház melletti Steinwerder-utcát látta, vagy a szabad kikötő felé meret a fleet-eknek egy-két ablakos fronttal bíró 3 emeletes házakat és ki-bement a pincelakásokba, hová a fleetek (csatornák) vize beszivárog, vagy felment a padlásszobákba, ott láthat emberi nyomorúságot mindenféle kiadásban. Nem csodálom, hogy Heine megutálta Hamburgot. Az ő idejéből Hamona városa s a mai között ég és pokol különbség. Ma lassan eltűntetik az ócska Hamburgot s modernizálják az utcákat. No Brémáról nem mondhatom ezt. Ennek az ócsmány sikkátorai és háromszögletes oromzatú keskeny, vörös cserepes és meszeletlen házai a Vezér folyón tul — egy jókora ittfelejtett középkor.

A kereskedő tanonciskola.

A kereskedő tanonc-iskolában a beírások szeptember 11., 12. és 14-én d. u. 5-7-ig eszközöltetnek. Beíratási, illetve tandíj 12 korona, mely félévénként előre fizetendő. Az előadás szeptember 15-én kezdődik. Felhívjuk a kereskedőket, hogy tanoncikat a fenti napon beírassák, mert ellenesetben büntettni fognak.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6-1/2 ó-tól kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 1/2 óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déiben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Szeptember 14. Köz. bizottság üése.

— **Lajos napja.** Valamikor Lajos napján örömben uszott Magyarország. Ünnepe volt ez minden esztendőben a magyarnak. Üdvözlő táviratok röppentek az ország minden kis falujából a turini remete magányába. Kossuth-nóták sirtak, zengedeztek, várta az ország, hátha üzen valamit a hontalanság martirja. Sirt a nóta uton-ufélen:

— Gyere haza Kossuth Lajos!

Haza is jött, de koporsóban.

Azóta csöndesebbek, szomorubbak a Lajos napok, de azért ünnepe ez a nap még ma is a magyarnak, melynek csöndben, szive mélyén mindig kegyelettel fog áldozni. Lajos napjának országos ünneplése mellett szent Lajos többi védenecit is körülveszi ma a tisztelet s Nagybecskerek, ahol nagy számban képviselők, a Lajosok házai egész nap hangzanak a jókívánásoktól.

— **A megyés püspök bérmautja.** Mint Temesvárról jelentik, szeptember hó 10-én kezd meg Csernoch János dr., megyés püspök bérmálási körútját az aradhegyaljai és alsóaradi esperesi kerületekben. A bérmálási körút szeptember 22-ig tart.

— **Lauka Gusztáv emlékezete.** Lauka Gusztáv néhai kitünő írónk halálának mai évfordulója alkalmából ma reggel a róm. kath. plébánia-templomban gyászistentisztelet volt, a melyen megjelentek az elhunyt író ismerősei és tisztelői, valamint a helybeli hírlapírók testületileg.

— **Házasság.** Neuburger Vencel es. és kir. 29-ik gyalogezredbeli őrmester ma ünnepelte esküvőjét Virág Mária kisasszonnyal. A polgári esküvő délután 4 órakor volt az itteni állami anyakönyvi hivatalban.

— **A trónörökös Harnoncourt Félix grófnál.** Kötschachból jelentik lapunknak: Harnoncourt Félix gróf ez idén is családjával Karinthiában tölti a nyarat, ahol a gyönyörű „Gailthal” zergevadászatát, mely Porcia herceg spítali uradalmához tartozik, már több év óta kibérelte. A grófnak e napokban magas vendége volt Ferenc Ferdinánd főherceg, trónörökös személyében, aki kamarai előljárója, Rumerskirch báró es. és kir. kapitány kíséretében zergevadászatra, Kötschachra érkezett. A trónörökös szalonkocsiján 9 órakor érkezett Oberdrauburgba, ott a váróteremben villásreggelit vett és azután a gróffal, aki fejedelmi vendégét Kötschachon várta, kocsin a gróf Bierbaum nevű vadászlakába indult. Mikor a főherceg kocsija ott megérkezett, a magaslatokról mozsárlövések durrogtak, a lakosság pedig ugyanabban a történelmi öltözékben, a melyet a bécsi jubileumi menetben viselt, várta a magas vendéget és lelkes ovációkban részesítette. A trónörökös a kocsiról leszállva, a „Gottterhalte” hangjai mellett megszemlélte az ottani lövészeket, majd Huber János volt képviselő bemutatta ő fenségének a környék polgármestereit, akiknek mindegyikéhez volt egy-egy barátságos szava. A főherceg a grófi kastélyig, amelyről gyönyörű kilátás nyílik az egész „Gailthal”-ra, gyalog tette meg az utat. Fél uton elébe jött Mária

Lujza comtesse és üdvözölte mint háziasszony a főherceget, míg a többi családtagok a kastélynál várták, ahova a tanulóifjúság, a lövészek és hatóságok sorfala között bevonult. Délben dejeuner volt a kastélyban, amely után az egész vadász-társaság lóháton vadászatra indult, amely este 7 óráig tartott és nagy eredménnyel járt. Estebéd után a kastély előtti verandáról a néppáttal bemutatott történelmi élőképekben, a fáklyásmenet és tűzijátékban gyönyörködött a főherceg, aki több ízben örömeinek adott kifejezést a meleg fogadtatásért. A következő napot egészen a vadászatra szentelte ő fensége, amely ismét gazdag zsákmánnyal végződött. Este a főherceg elhagyta a gróf vendégszerető kastélyát és visszatért Salzburgba.

— **Az esküdtek lajstroma.** Torontálmegye törvényhatósága bizalmiférfiakat küld minden évben az esküdtek évi lajstromát összeállító bizottságba. A bizalmiférfiakat a tegnapi rendkívüli megyei közgyűlésen választották meg és pedig a nagybecskereki és nagyikindai bizottságba 12-12 tagot, a pancsovai bizottságba 6 tagot. A megválasztott bizalmiférfiak a következők:

A nagybecskereki bizottság: Bauer Henrik, Oldal Antal, Franz J. L., dr. Klein Mór, dr. Kiss János, dr. Györgyevics Milos, Haidegger Ödön (Nagybecskerek), Jagodics Bogumil (Bóka), Jenovay Zoltán (Szerbíttele), Gyertyánly László (Gyér), Fendler Károly (Módos), Tószögi Aladár (Törökbecse).

A nagyikindai bizottság: Babics József, Manzin Lajos, Hepp Mátyás (Zsombolya), Bogdán Márk, Drexler Lipót, Vinczevidy Izsó, Kasztory János, Pavlicsek József, Putnik Száva (Nagyikinda), Bogdán Emil (Nagykomlós), Bayer Alajos (Bocsár), Riesz Jakab (Nagyszentmiklós).

A pancsovai bizottság: Jovanovich Gyula, Pejov Lipót, (Antalfalva), Bohus Károly (Franzfeld) Doleschal Lajos (Lajosfalva), Gacsai János (Torontálvásárhely), Mihajlovics Dusan (Jarkovacz).

— **Jubiláló jegyző.** A törökkanizsai járás jegyző-szövetsége tegnap délelőtt Gyula község tanácstermében ülést tartott, mely alkalommal a járás jegyzői kara melegen ünnepelte Magarasevits Pál gyulai jegyzőt, aki 25 év óta áll a közigazgatás szolgálatában. Délben a jegyző háznál lakoma volt, amelyen a járás majdnem valamennyi jegyzője részt vett, akik meleg ovációkban részesítettek a jubilémet, aki nemcsak községében, de az egész járásban általános tiszteletnek és szeretetnek örvend.

— **A krassó-szőrenymegyei jegyző-egylet jubileuma.** Mint Lugosról jelentik, a krassó-szőrenymegyei jegyzői egylet tegnap ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját. Az ez alkalomból tartott diszgyűlésen megjelent az egylet összes tagja, továbbá Issekutz alispán és Talajdy főjegyző, valamint a szomszédos megyék jegyző egyleteinek küldöttsége. A gyűlést Buhán Sándor egyetemi elnök nyitotta meg. Issekutz alispán mondott hosszabb beszédet. Utána Sz. t. m. a. r. Lajos körjegyző vázolta az ünneplő egylet 25 éves múltját és tevékenységét. Délben társasbéd volt, melyen számos felköszöntő hangzott el. Délután sétahangversenyt rendeztek, este táncvigalom zárta be az ünnepélyt.

— **Az iskolák és a hazai ipar.** Torontálmegye tanfelügyelője a következő körrendeletet intézte az iskolákhoz: A hazai oktatászerek iparágának pártolása és támogatása tárgyában a közlönyben kiadott s 1907. évi május hó 7-én 1445. szám alatt kelt körrendeletem kapcsán és a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak ez évi április hó 6-án kelt 85872. számú intézkedése alapján értesitem, hogy az iskola évi számadásaihoz az oktatászerek bevételeiről jelen körrendelet vételétől kezdődő hatályiul, csakis oly nyugtatók csatolhatók, amelyeket az orsz. paedagogiai könyvtár és oktatászerek muzeumának elnöksége előzőleg látta meg. Miert is fölhívom az összes igazgatókat és tanítókat, hogy az összeállított intézeti számadások felterjesztése előtt az oktatászerek beszerzéséről szóló számlákat láttaozás céljából jelen rendeltre való hivatkozással rövid átirat és jegyzék kíséretében az oktatászerek muzeumának elnökségéhez küldjék be. Kir. tanfelügyelő helyett: Czegléd István, kir. s. tanfelügyelő.

„A pillangóhoz”. Alapított 1870-ben. Telefonszám 201.

Az iskolai év megkezdésével ajánljuk a szülők figyelmébe, hogy gyermekeik szükségletét, mint például:

gyermekesernyőket, keféket, fésűket, iskolatáskákat, ingeket, gallérokat, nyakkendőket, harisnyákat stb. stb.

Benő Testvérek ezelőtt Rokits A. F. rövid-, divat- és játékaruházában Nagybecskerek szereznek be. Levélbeni megrendelések is szívesen teljesítetnek.

Kabaret a Rózsa-szállodában. A Rózsa-szállodában ma este és a következő napokon a Bérczi-féle kabaré-színház szenzációs műsorral előadást rendez, amelyen Jaques Paul, a híres délnémetországi salon-komikus és az összes többi szerződött tagok fel fognak lépni. Az előadás kezdete este 9 órakor lesz. Fenntartott helyek ára 1 kor. 60 fillér, a személyjegy ára pedig 1 korona.

Páros vagy páratlan. Bába (beszól az irodába): Megvan! Nos, találja el: páros vagy páratlan?
A pa: Hát — reméljük, páratlan!
Bába: Eltalálta: három nő!

Sport.

Lóverseny Franzfelden. A franzfeldi földművelő gazdák egyesülete a község anyagi támogatása mellett 1908. évi szeptember hó 6-án. esős idő esetén szeptember hó 13-án d. u. 3 órakor Franzfeld község délnyugati oldalán fekvő tarlóföldeken ló- és ügétő-versenyt rendez. — Két futtatás és egy ügétő-verseny lesz, mindegyik 4 díjjal. Az első versenyfutás jobb és idősebb lovak részére szól. — I. díj 25 korona, II. díj 15 korona, III. díj 10 korona és a IV. díj 5 korona. A második versenyfutás fiatal, 3 éves korig és idősebb gyenge lovak számára szól. I. díj 20 korona, II. díj 15 korona, III. díj 10 korona és IV. díj 5 korona. III. Ügétőverseny: I. díj 25 korona, II. díj 15 korona, III. díj 10 korona és IV. díj 5 korona. Nagyobb díjak kioszthatása céljából adományó köszönettel fogadtatnak és kívánatra hirlapilag nyugtáztatnak. — A lóversenyen és ügétőversenyen csupán franzfeldi lótenyésztő vehet részt, illetve futtathatja lovait. A versenyeken résztvevő ló előzőleg a rendezőbizottságnak bemutatandó. — A pancsovai közönség Franzfeldre érkehet vonaton délután 3/4 és 1/3 órakor délután. Az állomáson mindkét vonatonál kocsik fognak rendelkezésre állani, melyek a közönséget a versenyterre szállítják. A közönség kényelmére külön ülőhelyek is lesznek felállítva s azok árai a következők: I. oszt. ülőhely 60 fillér, II. oszt. ülőhely 40 fillér, III. hely 20 fillér. Végre kaphatók úgynevezett „Plaque” jegyek is személyenként 1 koronáért. Ilyen jegyet bíró személy a versenypályán akadálytalanul mozoghat. Itálról és hideg ételről gondoskodva lesz. Este fél 8 órakor a Gazdasági Egyesület helyiségében (Merkle Ádám-féle vendéglő) az egyleti pénztár javára táncmulatság lesz. Belépődíj a táncestélyre személyenként 60 fillér. — A lóversenyre szóló jegyek előre kaphatók Pancsován a Kohn-féle könyvkereskedésben.

TÁVIRATOK

A király budapesti utja.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az egyik fővárosi lap mai reggeli számában azt írja, hogy a király budapesti utja elmarad, ugyisint nem vesz részt a veszprémmegyei nagy hadgyakorlatokon sem, mert a király beteg. Ezzel szemben a felhivatalos Budapesti Tudósító anélkül, hogy az illető hiradó lap hirdására reflektálna, azt az értesítést közli, hogy a királyi várpalota kapitány-sága tudomására adja a közönségnek, hogy a királyi várpalota helyiségei további intézkedésig nem tekinthetők meg. Mivel ilyen intézkedés mindig csak a király Budapestre jövedele előtt szokott történni, ebből nyilvánvaló, hogy a király budapesti utiprogramjában semmi változás nem történt s az illető lap hire nem felel meg a valóságnak.

A fuzió.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” eredeti távirata.) Polftikai körökből eredő hírek szerint a szövetséget pártok vezetői erősen tárgyalnak a fuzió ügyéről. Apponyi Albert gróf utazása Pöstyénbe Kossuth Ferenchez szintén a fuzió ügyével függ össze. Kossuth Ferenc hazatérte után Andrassy Gyula gróffal fog tárgyalni a fuzió kérdésében. Azt mondják, hogy a fuzió körüli tárgyalások a legkedvezőbb mederben folynak s a pártok vezetői arra törek-szenek s hiszik, hogy e törekvésük sikerül is, hogy a fuzió az országgyűlés össze-ülése előtt megtörténjék.

Kossuth Ferenc hazaérkezése.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Pöstyénből sürgöny-zik, Kossuth Ferenc kereskedelmi mi-

niszter e hó 27-én, csütörtökön hazautazik Pöstyénből Budapestre.

Tittoni és Aehrenthal találkozása.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Münchenből sürgönyzik, az ott időző Tittoni olasz külügyminisz-ter onnan automobilon Morvaországba utazott a Krafka kastélyba Frasso herceg látogatására. Innen Itáliába való visszatér-tében szeptember elején találkozni fog Aehrenthal báró közös külügyminisz-terrel. A találkozás napja még nincs meg-állapítva.

Viharos főispáni beiktatás.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” eredeti távirata.) Alsókubimból sürgönyzik: Ma folyt le itt Árvavármegye új főispánjána-k, a néppárti Bulla Györgynek ünne-pélyes beiktatása. A beiktató közgyűlés erősen viharos volt. Ugyanis a közgyűlésen felszólalt Szkcicsák Ferenc nemzetiségi képviselő s heves támadást intézett az új főispán, valamint a néppárt ellen. Mivel Szkcicsák beszédében sértő kifejezéseket használt, a közgyűlés az ügyész széksér-tési keresetére 200 korona bírsággal suj-totta. Szkcicsák és hívei erre óriási botrányt csaptak, úgy, hogy a közgyűlést fel kellett függeszteni. Közben Szkcicsákot sikerült el-távolítani a vármegyeházáról, mire a nyugal-lom helyreállott és a gyűlést folytathatták, melyen azután Bulla főispán beiktatása zavartalanul folyt le.

A francia miniszterelnök az angol királynál.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Marienbadból sürgönyzik, Clemenceau francia minisz-terelnök a jövő héten szerdán az angol király látogatására odaérkezik. A francia miniszterelnök csak néhány óráig marad Marienbadban.

A törökországi események.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból jelentik, Törökországban Magyarország és Ausztriának az az elhatározása, amellyel a macedóniai reform csendőrség tisztjeit visszahívta, Konstantinápolyban a leg-nagyobb meglepetést kelti. Ezzel kap-csolatban jelentik, hogy Oroszország a reform csendőrségnél levő 12 tisztjét, akik a szaloniki-i kerület különböző helyein állomásoztak, a kerület székhelyére, Szalonikibe rendelte.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a szultán Mahmud Redin pasa bécsi nagykövet helyére, akit Konstantinápolyba rendelték vissza, a buda-pesti török főkonzult, Lufti beyt fogja kinevezni. A berlini török nagykövet, Tewfik pasa utódja Rizimi Ozman pasa lesz. Washingtoni követté a szultán Kiazim beyt, bukaresti követté pedig Sefer beyt nevezte ki.

A marokkói helyzet.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Madridból jelentik, a külügyminiszteriumhoz érkezett hírek szerint Muley Hafid, az új marokkói szultán már Tangerben van.

Azok a híresztelések, mintha a hatalmak már hozzájárult volna Muley Hafid megerősítéséhez, nem felelnek meg a valóságnak. Diplomáciai körökben azonban az a vélemény, hogy a hatalmak nem fogják megtagadni Muley Hafid szultánná való el-ismerését.

A gyilkos alkohol.

Budapest, július 25. (A „Torontál” ered. Mint Lippáról jelentik, Allios községben Faragó és Kocsis nevű csendőrök ittas állapotban megtámadták Vada éjjeli őrt. Az éjjeli őr az egyik csendőrt, Faragót lelőtte, míg a másik csendőr Kocsis hazafutott s ott a padláson fel-akasztotta magát. Mind a két csendőr meghalt. Az ügyben széleskörű vizsgálat folyik.

Fekete himlő Krisztianiában.

Budapest, aug. 25. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Krisztianiából jelentik, ott rendkívüli mértékben pusztít a fekete himlő, úgy, hogy most hetvenen fekszenek súlyos betegen. A hatóság a legnagyobb óvintézkedésekkel küzd a pusztító járvány ellen.

Határidő-üzlet.

Budapest, aug. 25. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (április 1909.) . . . 22.78 — —
Buza (októberre 1908.) . . . 22.20 — —
Rozs (októberre 1908.) . . . 18.42 — —
Zab (októberre 1908.) . . . 15.78 — —
Tengeri (augusztusra) . . . 14.18 — —

Közzgazdaság.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyzették a Nagybecskere-ken 1908. évi augusztus hó 25-én megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 kgr.	10.80 korona
kétszeres	"	7.50 "
rozs	"	8.— "
árpa	"	7.— "
zab	"	7.30 "
kukorica	"	7.40 "
repece	"	15.50 "
széna I.	"	8.— "
" II.	"	7.— "
szalma I.	"	4.— "
" II.	"	3.— "
burgonya 1 kgr.	"	—10 "
disznóhús I.	"	1.80 "
" II.	"	1.70 "
juhús	"	1.04 "
sizr	"	1.68 "
marhahús I. 1 kgr.	"	1.46 "
" II.	"	1.36 "
borjúhús I.	"	1.80 "
" II.	"	1.90 "

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Vonatok érkezése és indulása Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1908. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.
Szegedről: (mótorokcsi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 06 perc.
Csősztelkekről: (keskenyvágányu vonal) délután 4 ó. 29 p

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (mótorokcsi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára reggel 3 óra 33 perc.
Zsombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Csősztelkekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasár- napon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasár- napon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zsombolyára: minden kedden, pénteken és vasár- napon délután 2 órakor.
Zsombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasár- napon délután 5 óra 30 perc.

Nyomdász-tanuló

Jó családból

azonnal felvétetik.

964/1908. sz. Tótaradác község előjáróságától.

Arlejtési hirdetmény.

Tótaradác község előjárósága közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező s ennek határában fekvő (Bodor-féle) **tanyai épületek anyagának értékesítése** céljából 1908. évi szeptember hó 7-én d. e. 9 órai kezdettel a helyszínen nyilvános szóbeli árlejtést tart, melyre venni szándékozók ezennel meghívtnak.

Az árverési feltételek Tótaradác község jegyzői irodájában megtudhatók.

Tótaradác, 1908. évi augusztus 19

754-3.3

Az előjáróság.

Mérlegképes könyvelő

elvéllal olcsó díjazás mellett a délutáni és esti órákra könyvelést és más irodai munkákat.

Cím a kiadóhivatalban.

Egyelőre 1100 kat. hold réti legelőre **elfogadok marhát bérbe.**

Van továbbá eladó körülbelül 2000 hold réti szénám. A széna szept. 1-ig megtekinthető és megvehető kisebb darabokban is. A széna lekerülése után erre a területre is marhát legelőre bocsájtok. Szíves megkeresések címre intézendők.

VITOLICS ZSIVA, földbirtokos.

Baranda (Torontálmegye).
761-2.2

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

**KITÜNŐ HATÁSÚ VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL
SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTESÍTETT,
rendkívül üdítő asztali viz.**

ÜDIT GYÓGYIT!

ORVOSILAG AJÁNLVA!

lvógy-gymódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemé-
dence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a lég-
utak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatá-
sunak bizonyult — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muscheng buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nagybecskereki főlerakat **WEHNER JÓZSEF** ügynöksége. Kapható
Schlesinger D. fűszerkereskedésben (a főpostával szemben), minden
fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban 443-153.103

CSÉPLŐGÉP- = ELADÁS. =

Horvátkecsa községben egy cséplőgép-
garnitúra, jókarban, 5 évi próbával, el-
költözés miatt 1908. évi augusztus hó
30-án el fog árvereztetni. Bánatpénz
200 korona.

TRNKA ÉS T.-SAL.

747-3.3

HIRDETÉSEK

FELVÉTTETNEK A

TORONTÁL

KIADÓHIVATALÁBAN.

NYOMDÁSZ- TANULÓNAK

egy jó családból való
fiu azonnal felvétetik.
Bővebbet e lap kiadó-
hivatalában.

Az Alkotmány-utcai 637/15. sz.
házban több kisebb és nagyobb

lakás

azonnal kiadó.

Tudakozódní e lap kiadóhivatalá-
ban lehet.
(766-x.1)

Telefon 22

Telefon 22

FONTOS!

Van szerencsénk értesíteni, hogy a helybeli tan-
intézetekben az 1908—1909. tanévben

**használatra előirt összes tan-
könyvekből nagy raktárt tartunk.**

Mínthogy elődünk a Messinger-féle intézetben hasz-
nált tankönyveket nem vezette, külön kiemelni óhajljuk,
hogy ez évben a helybeli

Messinger Karolin-féle

intézetben előirt tankönyvek nálunk szintén kaphatók.
Az iskolai idény alkalmából különös figyelembe ajánljuk
nagy irószerraktárunkat.

Nagy választék iskolai felszerelésekben.

ALMÁSY ÉS SZEPESSY

könyv-, zenemű- és papirkereskedése NAGYBECSKEREK.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ

HAZAI

GYÁRTMÁNYÚ

OKMÁNY, IRÓ ÉS

FOGALMI PAPIROK

KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPIRKERESKEDÉSSEN